

Tổng quan về công tác chăm sóc người cao tuổi tại thành phố Đà Nẵng

Lê Đức Thọ*, Bùi Văn Tuyên**

Tóm tắt: Bài viết nghiên cứu tổng quan về công tác chăm sóc người cao tuổi tại thành phố Đà Nẵng. Nội dung bài viết nêu lên những thành tựu cũng như những khó khăn trong quá trình thực hiện công tác chăm sóc người cao tuổi trong thời gian qua, trong đó tập trung các khía cạnh như công tác chăm sóc sức khỏe, chăm sóc người cao tuổi trong hoạt động văn hóa, giáo dục, thể dục, thể thao, giải trí, du lịch, sử dụng công trình công cộng và tham gia giao thông công cộng, chính sách bảo trợ xã hội đối với người cao tuổi. Từ đó, bài viết đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác chăm sóc người cao tuổi tại thành phố Đà Nẵng hiện nay.

Từ khóa: Người cao tuổi; Chăm sóc người cao tuổi; Đà Nẵng.

Ngày nhận bài: 19/4/2021; ngày chỉnh sửa: 20/5/2022; ngày duyệt đăng: 10/6/2022.

1. Mở đầu

Trong những năm qua, các chính sách và phúc lợi xã hội ở thành phố Đà Nẵng đã có những chuyển biến tích cực. Vấn đề chăm sóc sức khỏe, đời sống người cao tuổi đã được quan tâm và đầu tư. Đà Nẵng là một trong những địa phương tiên phong trong việc tổ chức các mô hình tư vấn, chăm sóc sức khỏe người cao tuổi dựa vào cộng đồng với các mô hình như: Trung tâm phụng dưỡng người có công với cách mạng thành phố Đà Nẵng, Trung tâm Mái ấm tình thương, Trung tâm dưỡng lão thành phố Đà Nẵng... Bên cạnh đó, công tác tuyên truyền về sức khỏe cũng được Đà Nẵng chú trọng nhằm giúp người cao tuổi nâng cao nhận thức cho bản thân và cộng đồng. Với sự quan tâm của các cấp chính quyền, sự phối hợp chặt chẽ giữa các hội đoàn thể và địa phương, công tác chăm sóc và phát huy vai trò của người cao tuổi trên địa bàn Đà Nẵng được

---

* ThS., Trường Cao đẳng Nghề Đà Nẵng.

** ThS., Học viện Thanh Thiếu niên Việt Nam.

triển khai thực hiện hiệu quả. Quá trình phát triển của Đà Nẵng có sự đóng góp không nhỏ của hội viên người cao tuổi trên địa bàn thành phố. Hội Người cao tuổi luôn tiên phong đi đầu trong các phong trào thi đua yêu nước, trở thành tấm gương sáng cho thế hệ trẻ noi theo. Tuy nhiên, công tác chăm sóc người cao tuổi ở Đà Nẵng vẫn còn nhiều bất cập, hạn chế. Vì vậy, nghiên cứu tổng quan về công tác chăm sóc người cao tuổi và đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác chăm sóc người cao tuổi ở Đà Nẵng hiện nay là việc làm cần thiết.

2. Khái niệm và các chính sách đối với người cao tuổi

Theo Luật Người cao tuổi, người cao tuổi là công dân Việt Nam từ đủ 60 tuổi trở lên (Quốc hội, 2009). Người cao tuổi là nguyên khí quốc gia, là nguồn lực vô giá với nhiều kinh nghiệm sống và nguồn tri thức vô tận. Vì vậy, mọi người phải quan tâm chăm lo sức khỏe và đời sống vật chất, tinh thần cũng như phát huy tối đa vai trò của người cao tuổi. Đó vừa là trách nhiệm của chúng ta đối với những bậc tiền bối đã có những đóng góp lớn lao cho công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, nhưng đó cũng vừa là quyền lợi của bản thân một khi chúng ta bước vào giai đoạn phát triển cuối của đời người.

Luật Người cao tuổi cũng quy định chính sách của Nhà nước đối với người cao tuổi như sau: “Bố trí ngân sách hàng năm phù hợp để thực hiện chính sách chăm sóc và phát huy vai trò người cao tuổi. Bảo trợ xã hội đối với người cao tuổi theo quy định của Luật này và các quy định khác của pháp luật có liên quan. Lồng ghép chính sách đối với người cao tuổi trong chính sách phát triển kinh tế - xã hội. Phát triển ngành lão khoa đáp ứng nhu cầu khám bệnh, chữa bệnh cho người cao tuổi; đào tạo nhân viên chăm sóc người cao tuổi. Khuyến khích, tạo điều kiện cho người cao tuổi rèn luyện sức khỏe; tham gia học tập, hoạt động văn hoá, tinh thần; sống trong môi trường an toàn và được tôn trọng về nhân phẩm; phát huy vai trò người cao tuổi trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Khuyến khích, hỗ trợ cơ quan, tổ chức, cá nhân thực hiện tuyên truyền, giáo dục ý thức kính trọng, biết ơn người cao tuổi, chăm sóc, phát huy vai trò người cao tuổi. Khen thưởng cơ quan, tổ chức, cá nhân có thành tích xuất sắc trong việc chăm sóc, phát huy vai trò người cao tuổi. Xử lý nghiêm minh cơ quan, tổ chức, cá nhân có hành vi vi phạm quy định của Luật này và các quy định khác của pháp luật có liên quan” (Quốc hội, 2009).

Công tác chăm sóc người cao tuổi được thể hiện trên các phương diện: sức khỏe (khám, chữa bệnh, công tác chăm sóc sức khỏe ban đầu tại nơi cư

trú); chăm sóc người cao tuổi trong hoạt động văn hoá, giáo dục, thể dục, thể thao, giải trí, du lịch, sử dụng công trình công cộng và tham gia giao thông công cộng (giá vé, giá dịch vụ); công tác bảo trợ xã hội đối với người cao tuổi (đối tượng, chính sách, chăm sóc người cao tuổi tại cộng đồng, cơ sở chăm sóc người cao tuổi).

Đảng và Nhà nước ta rất quan tâm đến người cao tuổi với nhiều chủ trương và chính sách liên tục qua các thời kỳ nhằm chăm sóc và phát huy vai trò của người cao tuổi. Ngay sau cuộc Cách mạng tháng Tám thành công, trong Thư gửi các vị phụ lão vào ngày 21/9/1945, Hồ Chí Minh đã thăm hỏi, chúc sức khỏe và nhấn nhủ những người cao tuổi tiếp tục nêu gương sáng và truyền dạy kinh nghiệm quý báu cho con cháu. Sau khi Hội Người cao tuổi Việt Nam được thành lập (10/5/1995), Ban Bí thư Trung ương đã ban hành Chỉ thị số 59/CT-TW về chăm sóc người cao tuổi, quy định: việc chăm sóc đời sống vật chất và tinh thần của người cao tuổi là trách nhiệm của Đảng, Nhà nước và toàn xã hội. Luật Người cao tuổi năm 2009 đã dành toàn bộ Chương II để quy định về phụng dưỡng, chăm sóc người cao tuổi. Quyết định số 1781/QĐ-TTg ngày 22/11/2012 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình hành động quốc gia về người cao tuổi Việt Nam giai đoạn 2012-2020 với mục tiêu tổng quát là phát huy vai trò của người cao tuổi; nâng cao chất lượng chăm sóc người cao tuổi; đẩy mạnh xã hội hóa các hoạt động chăm sóc và phát huy vai trò người cao tuổi phù hợp với tiềm năng và trình độ phát triển kinh tế, xã hội của đất nước.

3. Thực trạng công tác chăm sóc người cao tuổi tại thành phố Đà Nẵng

Về đặc điểm của người cao tuổi ở Đà Nẵng

Hiện nay, tuổi thọ trung bình của người dân tại thành phố Đà Nẵng đạt 76 tuổi (Cục Thống kê thành phố Đà Nẵng, 2021). Tính đến tháng 12/2021, toàn thành phố có khoảng 112.000 người cao tuổi, chiếm trên 9,2% dân số. Người cao tuổi thành phố với những kinh nghiệm thực tiễn cuộc sống và nhiều kiến thức từng trải đóng một vai trò hết sức quan trọng trong đời sống xã hội của thành phố. Trong đó, có 97.000 người cao tuổi là hội viên của Hội Người cao tuổi thành phố Đà Nẵng, chiếm 86,6% tổng số người cao tuổi của thành phố. Hiện có hơn 19.700 người cao tuổi đang hưởng trợ cấp xã hội hàng tháng. Số hộ nghèo còn sức lao động của thành phố hơn 7.200 hộ, trong đó 2.800 hộ nghèo có người cao tuổi sinh sống, chiếm 38,8% tổng số hộ nghèo. Ngoài chế độ trợ cấp hàng tháng, người cao tuổi còn được cấp thẻ bảo hiểm y tế miễn phí và trợ cấp chế độ mai táng 7 triệu đồng/người (Hội người cao tuổi thành phố Đà Nẵng,

2021). Tuổi thọ càng tăng kéo theo gánh nặng bệnh tật, chủ yếu là các bệnh mãn tính như tim mạch, tiểu đường, huyết áp, thoái hóa khớp, ung thư, loãng xương, sa sút trí tuệ, đột quỵ... đang là thách thức với hệ thống y tế. Thành phố Đà Nẵng hiện có 3 cơ sở chăm sóc nuôi dưỡng người cao tuổi cô đơn không nơi nương tựa. Tất cả các quận, huyện trên địa bàn thành phố đã thành lập Ban đại diện Hội người cao tuổi, 56/56 xã, phường của thành phố đều có câu lạc bộ tư vấn sức khỏe người cao tuổi do Sở Y tế phối hợp với Hội người cao tuổi; trên 300 câu lạc bộ văn hóa, thể dục thể thao, sinh vật, cây cảnh, thơ... với 39.044 người tham gia câu lạc bộ. Hơn 6.580 người cao tuổi tham gia tập luyện tập thể dục thể thao, văn hóa, văn nghệ. Có thể thấy Đà Nẵng là một trong những địa phương tiên phong trong việc tổ chức các mô hình tư vấn, chăm sóc sức khỏe đối với người cao tuổi dựa vào cộng đồng.

Về chính sách người cao tuổi của thành phố Đà Nẵng

Thực hiện công tác chăm sóc người cao tuổi, Ủy ban nhân dân thành phố Đà Nẵng đã ban hành nhiều nghị định, nghị quyết, quyết định như: Quyết định số 25/2015/QĐ-UBND ngày 28/05/2015 về chính sách trợ giúp xã hội đối với đối tượng bảo trợ xã hội trên địa bàn thành phố Đà Nẵng, quy định mức trợ cấp, trợ giúp xã hội đối với đối tượng bảo trợ xã hội. Nghị quyết số 34/2017/NQ-HĐND ngày 7/12/2017 thông qua mức chuẩn trợ cấp, trợ giúp xã hội và mở rộng đối tượng, hệ số hưởng bảo trợ xã hội ngoài quy định tại Nghị định số 136/2013/NĐ-CP ngày 21 tháng 10 năm 2013 của chính phủ. Quyết định số 4428/QĐ-UBND ngày 17/6/2015 của Chủ tịch Ủy ban nhân dân thành phố Đà Nẵng phê duyệt phương án vé và trợ giá các tuyến vận tải hành khách công cộng bằng xe buýt trên địa bàn thành phố Đà Nẵng giai đoạn 2015-2020.

Căn cứ *Chương trình hành động Quốc gia về người cao tuổi trên địa bàn thành phố Đà Nẵng giai đoạn 2013-2020*, Ủy ban nhân dân thành phố ban hành *Kế hoạch triển khai công tác người cao tuổi*, với mục tiêu chung là phát huy vai trò của người cao tuổi và nâng cao chất lượng chăm sóc người cao tuổi phù hợp với tiềm năng và tình hình phát triển kinh tế, xã hội của thành phố, đẩy mạnh công tác xã hội hóa các hoạt động chăm sóc và phát huy vai trò người cao tuổi. Kế hoạch nhằm tạo sự chuyển biến tích cực về nhận thức và hành động của các cấp, các ngành và toàn xã hội, coi trọng đạo lý, phát huy truyền thống “Kính lão, trọng thọ”, “Uống nước nhớ nguồn”; thực hiện đầy đủ, kịp thời các chính sách đối với người cao tuổi; tạo điều kiện cho người cao tuổi được tiếp cận các dịch vụ xã hội cơ bản nhằm phát huy vai trò người cao tuổi trong chương trình phát triển kinh tế - xã hội của thành phố.

Đặc biệt khi đề án Chăm sóc sức khỏe người cao tuổi giai đoạn 2019-2025 được Ủy ban nhân dân thành phố Đà Nẵng phê duyệt, sau một năm tổ chức thực hiện đề án, Chi cục Dân số Kế hoạch hóa gia đình Đà Nẵng đã tổ chức tập huấn, hướng dẫn về sức khỏe cho người cao tuổi, thành viên câu lạc bộ tư vấn và chăm sóc sức khỏe người cao tuổi dựa vào cộng đồng cho 7/7 quận, huyện với 42 lớp và hơn 1.600 người tham dự. Ngoài ra, Chi cục Dân số Kế hoạch hóa gia đình Đà Nẵng còn tổ chức duy trì hoạt động của câu lạc bộ tư vấn và chăm sóc sức khỏe người cao tuổi dựa vào cộng đồng qua hình thức sinh hoạt hàng quý với sự tham gia của cán bộ y tế xã, phường. Qua những hoạt động này, hội viên được tuyên truyền về cách tự chăm sóc bản thân, đồng thời là tuyên truyền viên về công tác chăm sóc sức khỏe người cao tuổi trên địa bàn (Hữu Long, 2020).

Kết quả là từ nhiều năm nay, người cao tuổi ở Đà Nẵng đã được quan tâm, chăm sóc cả về đời sống vật chất và tinh thần. Đà Nẵng trở thành địa phương đầu tiên trong cả nước không còn hộ có người cao tuổi ở nhà tạm. Việc chăm sóc người cao tuổi có hoàn cảnh khó khăn đều được các cấp Hội người cao tuổi phối hợp với các ngành, địa phương tổ chức vận động, tạo nguồn lực để thăm viếng, tặng quà. Những gia đình có người cao tuổi có nhà ở dột nát, các cấp hội đã đề xuất và phối hợp với Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam trích từ “Quỹ vì người nghèo” và vận động thêm các nguồn lực xã hội chung tay sửa chữa nhà. Hiện tại, có 56/56 phường, xã thành lập Quỹ Chăm sóc và phát huy vai trò người cao tuổi, mỗi năm thu được từ 45-150 triệu đồng (Mai Thảo, 2019).

Về công tác chăm sóc sức khỏe người cao tuổi

Ở Đà Nẵng, trong những năm qua, công tác chăm sóc sức khỏe nhân dân luôn được chú trọng, đặc biệt, công tác chăm sóc người cao tuổi luôn được thành phố Đà Nẵng quan tâm. Theo Thông tư số 35/2011/TT-BYT của Bộ Y tế hướng dẫn thực hiện chăm sóc sức khỏe người cao tuổi, các trung tâm y tế trên địa bàn thành phố đã cử cán bộ y tế đến khám bệnh, chữa bệnh tại nơi cư trú đối với người cao tuổi cô đơn, bị bệnh nặng không thể đến cơ sở khám, chữa bệnh. Đối với việc chăm sóc sức khỏe người cao tuổi tại cộng đồng, Đà Nẵng đã tích cực phổ biến và tuyên truyền kiến thức về rèn luyện thân thể, tăng cường sức khỏe và phòng bệnh, đặc biệt là các bệnh thường gặp ở người cao tuổi để người cao tuổi tự phòng bệnh. Một ví dụ điển hình cho công tác chăm sóc sức khỏe người cao tuổi tại Đà Nẵng là năm 2019, trung tâm y tế quận Sơn Trà đã triển khai quản lý, điều trị bệnh không lây nhiễm tại trung tâm. Hiện nay, 7/7 trung tâm y tế thuộc quận đã cấp phát thuốc điều trị, chẩn đoán, quản lý bệnh tăng huyết áp

và đái tháo đường; khám sức khỏe người cao tuổi tập trung tại trạm cũng như thăm khám, cấp phát thuốc tại nhà. Từ năm 2020, trung tâm y tế quận Sơn Trà đã triển khai sàng lọc bệnh phổi tắc nghẽn mãn tính, chuẩn bị bước đầu đưa vào quản lý điều trị (Quỳnh Trang, 2020).

Hội Chữ thập đỏ thành phố Đà Nẵng và Bệnh viện Hoàn Mỹ Đà Nẵng phối hợp tổ chức Chương trình khám và phát thuốc miễn phí cho 100 người cao tuổi có hoàn cảnh khó khăn ở phường Hòa Thọ Tây, quận Cẩm Lệ. Đây là một trong các hoạt động nằm trong Chương trình phối hợp tổ chức các hoạt động nhân đạo giữa Bệnh viện Hoàn Mỹ Đà Nẵng và Hội Chữ thập đỏ thành phố Đà Nẵng. Từ năm 2017, thành phố Đà Nẵng có 04 bệnh viện đã thành lập Khoa Lão khoa. 100% cơ sở khám, chữa bệnh công lập bố trí gần 700 giường bệnh nội trú ưu tiên cho người cao tuổi, cơ bản đáp ứng cung cấp dịch vụ chăm sóc sức khỏe cho người cao tuổi.

Thực hiện chủ trương của Trung ương Hội về việc khám, chữa mắt cho người cao tuổi, trong nhiều năm vừa qua, Hội người cao tuổi thành phố phối hợp với Bệnh viện Mắt Đà Nẵng tổ chức khám sàng lọc cho tất cả người cao tuổi mắc bệnh về mắt. Theo đề nghị của Hội, Bệnh viện Mắt Đà Nẵng tổ chức 2 đoàn bác sĩ xuống khám tập trung theo địa bàn phường, xã, quận, huyện. Danh sách người cao tuổi mắc bệnh mắt do Hội cơ sở cung cấp. Hội Người cao tuổi và Bệnh viện Mắt đã vận động các tổ chức nhân đạo từ thiện, các nhà tài trợ hỗ trợ kinh phí để chữa mắt, đem lại ánh sáng, giải phóng mù lòa cho hàng trăm người cao tuổi nghèo, người cao tuổi có hoàn cảnh khó khăn (Thanh Hà, 2019).

Ngoài hoạt động khám và tư vấn bệnh lý nội khoa, đo điện tim, siêu âm tim, cấp phát thuốc miễn phí, Hội Chữ thập đỏ thành phố Đà Nẵng cũng trao tặng 100 phần quà nhỏ dành cho người cao tuổi có hoàn cảnh khó khăn trên địa bàn. Ước tính tổng kinh phí cho chương trình hơn 50 triệu đồng. Người cao tuổi được cấp thẻ bảo hiểm y tế miễn phí và trợ cấp chế độ mai táng 7 triệu đồng/người (Mai Thảo, 2019). Bên cạnh công tác chăm sóc sức khỏe người cao tuổi, Đà Nẵng đã lồng ghép các chương trình tuyên truyền tư vấn cung cấp kiến thức về chăm sóc sức khỏe tại nhà, các buổi tuyên truyền lưu động, nói chuyện tại các khu dân cư, tư vấn chế độ dinh dưỡng, các hoạt động thể dục thể thao.

Về công tác chăm sóc người cao tuổi trong hoạt động văn hóa, giáo dục, thể dục, thể thao, giải trí, du lịch, sử dụng công trình công cộng và tham gia giao thông công cộng

Trong những năm qua, Đà Nẵng rất chú trọng công tác chăm sóc người cao tuổi trong các hoạt động văn hóa, thể dục thể thao, giải trí, du lịch. Các công

trình công cộng được hoàn thiện phục vụ cho nhu cầu chăm sóc khỏe của người cao tuổi. Theo thông tin từ Sở Lao động, Thương binh và Xã hội, “trên địa bàn thành phố hiện có 429 câu lạc bộ các loại (56 câu lạc bộ tư vấn và chăm sóc sức khỏe dựa vào cộng đồng, 135 câu lạc bộ dưỡng sinh, 35 câu lạc bộ thơ, 24 câu lạc bộ văn nghệ, 14 câu lạc bộ liên thế hệ tự giúp nhau và hơn 100 câu lạc bộ các loại khác). Hơn 6.580 người cao tuổi tham gia luyện tập thể dục thể thao, văn hóa, văn nghệ” (Quỳnh Trang, 2020). Các câu lạc bộ hoạt động thường xuyên, sôi nổi, đã trở thành những sân chơi hấp dẫn cho người cao tuổi. Hiện nay trên toàn thành phố, “có trên 300 câu lạc bộ văn hóa, thể dục thể thao, sinh vật, cây cảnh, thơ... với 39.044 người tham gia câu lạc bộ” (Quang Dũng, 2020).

Các sở cũng đã phối hợp tham mưu thành phố triển khai các chính sách bảo trợ xã hội, miễn giảm giá vé, phí dịch vụ tham quan, giao thông công cộng cho người cao tuổi. Người cao tuổi tham gia các phương tiện giao thông công cộng, tham quan các di tích, bảo tàng, danh lam thắng cảnh đều được giảm giá vé. Các hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể thao cho người cao tuổi cũng không ngừng phát triển và nhân rộng.

Trong những năm qua, Hội người cao tuổi thành phố Đà Nẵng đã có những đóng góp tích cực trong chăm sóc người cao tuổi. Hội người cao tuổi đã quán triệt, triển khai kế hoạch vận động toàn xã hội chăm lo cho người cao tuổi. Nhiều tổ chức từ thiện, các tôn giáo, doanh nghiệp tích cực hưởng ứng, hỗ trợ người cao tuổi nghèo, cô đơn không nơi nương tựa, đã góp phần quan trọng bảo đảm an sinh xã hội. Hội đã thành lập câu lạc bộ Liên thế hệ tự giúp nhau, được lồng ghép vào chủ trương xã hội hóa. Hội người cao tuổi các cấp vận động tài trợ và trích Quỹ Chăm sóc người cao tuổi do nhân dân đóng góp để mỗi câu lạc bộ có hàng trăm triệu đồng nguồn vốn hoạt động. Từ việc tham gia sinh hoạt câu lạc bộ, với sự hỗ trợ của các thành viên và cộng đồng, nhiều người cao tuổi thêm vui, thêm khỏe, đẩy lùi bệnh tật, đồng thời từng bước vươn lên thoát nghèo, cuộc sống ngày càng ổn định. Phong trào thi đua Tuổi cao - gương sáng đã phát huy hiệu quả vai trò của hội viên người cao tuổi tại địa bàn khu dân cư. Từ phong trào người cao tuổi tham gia xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền, tham gia làm kinh tế giỏi, xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh, đến phòng chống tệ nạn xã hội đều được các hội viên hưởng ứng tích cực, góp phần không nhỏ vào sự phát triển kinh tế - xã hội tại địa phương.

Có thể khẳng định Đà Nẵng luôn là điểm sáng điển hình của cả nước về vận động, xây dựng quỹ chăm sóc và phát huy vai trò của người cao tuổi. Các hoạt động của Mô hình tư vấn và chăm sóc người cao tuổi dựa vào cộng đồng

đã mang lại hiệu quả tốt, bước đầu giúp người cao tuổi có được cuộc sống thanh nhàn và nhận được sự quan tâm, chăm sóc của cộng đồng. “Qua những hoạt động của các câu lạc bộ trên toàn thành phố, các buổi sinh hoạt đã giúp cho người cao tuổi hiểu được vai trò và không tự ti là gánh nặng của gia đình và xã hội; đồng thời giúp người cao tuổi biết cách ăn uống hợp lý, chăm vận động thể lực và không hút thuốc, không uống rượu bia... để sống vui, sống khỏe, sống có ích” (Tâm Trí, 2017). Đà Nẵng đã thực hiện được mục tiêu không có một người cao tuổi nào thiếu ăn, không được chăm sóc; không còn người cao tuổi ở trong nhà dột nát và đặc biệt trên đường phố Đà Nẵng hoàn toàn không có người cao tuổi lang thang xin ăn. Nhà nước cùng với các tổ chức xã hội, các tổ chức tôn giáo và nhân dân đồng hành, đồng cảm với người cao tuổi, đặc biệt là người cao tuổi già yếu, neo đơn không nơi nương tựa.

Về những khó khăn, hạn chế trong công tác chăm sóc người cao tuổi tại thành phố Đà Nẵng

Bên cạnh những kết quả đạt được, công tác chăm sóc người cao tuổi tại thành phố Đà Nẵng còn nhiều khó khăn, hạn chế.

Một là, công tác tuyên truyền, phổ biến chính sách đối với người cao tuổi còn hạn chế. Công tác kiểm tra việc thực hiện chính sách người cao tuổi chưa được thực hiện toàn diện, đồng bộ và thường xuyên. Một bộ phận xã hội còn quan niệm sai lệch về người cao tuổi; vai trò của các tổ chức dân sự, đoàn thể, cá nhân chưa thực sự được phát huy.

Hai là, các dịch vụ chăm sóc người cao tuổi chưa đáp ứng được nhu cầu đa dạng của các tầng lớp người cao tuổi. Hiện nay, tuổi thọ trung bình của người dân tại thành phố Đà Nẵng đạt 75,6 tuổi, cao hơn tuổi thọ trung bình chung của cả nước. Quá trình già hóa dân số diễn ra với tốc độ nhanh chóng đã tạo nên thách thức lớn về sự cần thiết phải có những giải pháp thích ứng, phù hợp về các dịch vụ an sinh xã hội, lao động việc làm, giao thông, khu vui chơi giải trí, đặc biệt là hệ thống chăm sóc sức khỏe người cao tuổi. Người cao tuổi Việt Nam nói chung và thành phố Đà Nẵng nói riêng đang phải đối diện với gánh nặng bệnh tật và thường mắc nhiều bệnh mãn tính, đối diện với nguy cơ tàn phế do quá trình lão hóa và ngày càng gia tăng chi phí, chăm sóc, điều trị, nuôi dưỡng. Trong khi đó, hệ thống chăm sóc sức khỏe người cao tuổi chưa đáp ứng và vẫn còn nhiều thách thức trong việc cải thiện chất lượng cuộc sống người cao tuổi mặc dù đời sống vật chất và tinh thần của người cao tuổi đã được cải thiện cùng với những tiến bộ nhất định của hệ thống y tế trong công tác chăm sóc sức khỏe người cao tuổi.

Ba là, việc huy động nguồn đầu tư xã hội hóa cho công tác chăm sóc, nuôi dưỡng người cao tuổi chưa được phát huy do Nhà nước chưa có cơ chế, chính sách hỗ trợ (miễn, giảm thuế thu nhập doanh nghiệp, thuế đất) cho các doanh nghiệp trong việc xây dựng, thành lập các trung tâm, cơ sở nuôi dưỡng, chăm sóc người cao tuổi. Hệ thống bệnh viện, các trung tâm chăm sóc sức khỏe người cao tuổi, hệ thống y tế lão khoa chưa đầy đủ, trang thiết bị còn thiếu thốn, đội ngũ cán bộ chưa đáp ứng nhu cầu để giải quyết các bệnh đặc trưng ở người cao tuổi. Hệ thống an sinh xã hội cũng chưa đáp ứng được nhu cầu của người cao tuổi, chưa có hệ thống chăm sóc dài hạn và hệ thống cung ứng việc làm cũng như chăm sóc sức khỏe cho người cao tuổi.

Bốn là, mức trợ cấp cho cán bộ Hội các cấp còn thấp, chưa khuyến khích hội viên tham gia. Việc chăm sóc sức khỏe người cao tuổi còn gặp khó khăn, chưa có cơ chế, chính sách khuyến khích được sự tham gia của các cá nhân, tổ chức xã hội. Các câu lạc bộ, nơi sinh hoạt dành riêng cho người cao tuổi vẫn còn ít, chưa đáp ứng hết nhu cầu về sức khỏe thể chất lẫn tinh thần cho người cao tuổi.

Năm là, vẫn còn một bộ phận lớn người cao tuổi vẫn phải tự mưu sinh kiếm sống; nhiều người già chưa được tư vấn chăm sóc sức khỏe, chưa được người thân quan tâm; vẫn còn người cao tuổi cô đơn, không nơi nương tựa, đang rất cần sự quan tâm giúp đỡ từ Nhà nước, gia đình và cộng đồng.

4. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả công tác chăm sóc người cao tuổi tại thành phố Đà Nẵng

Nâng cao hiệu quả công tác tuyên truyền

Tăng cường công tác truyền thông sẽ góp phần nâng cao nhận thức, tạo môi trường đồng thuận và quan tâm cùng cố, nâng cao chất lượng phong trào “Toàn xã hội tham gia chăm sóc sức khỏe người cao tuổi”. Nâng cao kiến thức, kỹ năng tự chăm sóc bản thân; tư vấn cho người cao tuổi có sự chủ động trong việc phòng tránh những loại bệnh mà người cao tuổi thường gặp; thực hiện chế độ ăn uống, nghỉ ngơi phù hợp với tuổi và tình trạng sức khỏe của mình. Đẩy mạnh tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức của người dân, cơ quan, tổ chức và gia đình về trách nhiệm kính trọng, giúp đỡ, chăm sóc và phát huy vai trò người cao tuổi. Sắp xếp lại hệ thống các cơ sở bảo trợ xã hội công lập theo hướng đẩy mạnh xã hội hóa, tạo lập môi trường thân thiện, hòa nhập giữa các nhóm đối tượng và với xã hội.

Thông tin cho người cao tuổi có thể tiếp cận những loại hình dịch vụ chăm sóc sức khỏe ban đầu của người cao tuổi (như thế nào, ở đâu); đáp ứng đầy đủ

nhu cầu khám, chữa bệnh của người cao tuổi và nhu cầu chăm sóc sức khỏe dài hạn của người cao tuổi tại gia đình, cộng đồng; tạo điều kiện thuận lợi cho người cao tuổi tham gia các hoạt động giải trí, văn hóa, thể thao để người cao tuổi được hòa nhập cộng đồng, sống vui, sống khỏe, sống có ích. Tùy theo điều kiện của từng địa phương để lựa chọn hình thức tuyên truyền phù hợp như: tài liệu, sách, tờ rơi, áp phích, băng rôn, khẩu hiệu, hội thảo, nói chuyện, các phương tiện truyền thông tin đại chúng.

Nâng cao hiệu quả công tác quản lý Nhà nước đối với chăm sóc người cao tuổi

Đà Nẵng cần chỉ đạo các quận, huyện nghiên cứu, phát động phong trào rèn luyện sức khỏe, đồng diễn thể dục dưỡng sinh của người cao tuổi, đưa nội dung này vào ngày hội văn hóa các cấp; huy động hội viên người cao tuổi có trình độ tham gia phổ biến kiến thức, tuyên truyền thông tin về luật pháp, chính sách cho người dân tại trung tâm giáo dục cộng đồng; tạo cơ hội cho người cao tuổi tham gia các cuộc thi, giải thưởng về nghiên cứu khoa học, sáng kiến cải tiến kỹ thuật, phát triển kinh tế.

Để công tác chăm sóc người cao tuổi ngày càng tốt hơn, các cơ quan chức năng có các hình thức khuyến khích, tôn vinh những doanh nghiệp, tổ chức xã hội, cá nhân thực hiện tốt các chính sách hỗ trợ, ưu đãi cho người cao tuổi như giảm vé, phí tham quan di tích lịch sử, văn hóa, bảo tàng, danh lam thắng cảnh, sử dụng phương tiện giao thông; thiết kế, xây dựng các công trình công cộng, chung cư phù hợp với đặc điểm, nhu cầu sử dụng của người cao tuổi.

Đà Nẵng cũng cần có cơ chế, chính sách thu hút đầu tư của doanh nghiệp, của xã hội trong đầu tư, xây dựng cơ sở vật chất, mua sắm trang thiết bị chăm sóc sức khỏe, phục hồi chức năng cho người cao tuổi; khuyến khích tạo việc làm phù hợp cho người cao tuổi để người cao tuổi vừa có thu nhập cải thiện đời sống, vừa được chăm sóc y tế khi bệnh tật, ốm đau, bảo đảm chất lượng sống cho người cao tuổi.

Phát huy vai trò của công tác xã hội đối với người cao tuổi

Người cao tuổi là một “kho” kinh nghiệm tuyệt vời của gia đình, cộng đồng, xã hội. Vì thế công tác xã hội cũng đóng vai trò quan trọng trong việc tạo cơ hội để người cao tuổi tiếp tục cống hiến cho xã hội, vui sống giữa cuộc đời và phát huy vai trò đặc biệt của mình. Trong quá trình trợ giúp người cao tuổi, tùy vào mỗi trường hợp thực tế mà nhân viên công tác xã hội có những vai trò khác nhau. Đôi khi các vai trò lồng ghép vào nhau thông qua việc hỗ trợ người cao tuổi thực hiện các vai trò cụ thể của mình để hướng đến mục tiêu phòng

ngừa, chữa trị và phát triển cho người cao tuổi. Với phương pháp hỗ trợ này, người cao tuổi sẽ có cảm giác được coi trọng và chủ động trong quá trình lao động, học tập, giáo dục thế hệ trẻ phát triển, đạt được nhiều thành tựu hơn.

Nhân viên xã hội còn kết nối người cao tuổi tiếp cận với các dịch vụ, chính sách hỗ trợ, các nguồn lực trợ giúp phúc lợi từ các tổ chức trong và ngoài nhà nước. Trong quá trình kết nối nguồn lực, người cao tuổi và người thân của họ được trao quyền, tăng cường sự tham gia của mình trong việc tìm kiếm thông tin, nâng cao năng lực của bản thân ứng phó với những chuyển biến của cơ thể người cao tuổi để có thể chăm sóc được tốt hơn và nhanh chóng thích ứng với những biến đổi đó. Nhân viên công tác xã hội luôn luôn phải đặt họ trong tổng thể các môi trường sinh thái mà họ chịu sự tác động, ảnh hưởng để từ đó huy động tối đa sự hỗ trợ từ gia đình, cộng đồng và xã hội.

Khi xã hội ngày càng phát triển, song hành với các chiến lược phát triển kinh tế thì những chủ trương, chính sách phát triển xã hội, đảm bảo đời sống an sinh của người dân cũng ngày càng được chú trọng hơn. Với tỷ lệ già hóa dân số cao, chỉ trong vòng vài chục năm tới, nhu cầu được chăm sóc bởi các nhân viên công tác xã hội của người cao tuổi sẽ khá cao. Vì vậy, việc đẩy mạnh phát triển nghề công tác xã hội theo hướng chuyên môn sẽ giúp hoạt động công tác xã hội với người cao tuổi ngày càng có hiệu quả hơn. Công tác xã hội chính là một công cụ hỗ trợ, một cầu nối quan trọng giữa người cao tuổi và hệ thống chính sách an sinh của Đảng và Nhà nước.

Nâng cao hiệu quả hoạt động của các tổ chức, hội, câu lạc bộ

Đà Nẵng cần nhân rộng, mở rộng nhiều mô hình các câu lạc bộ nhằm phát huy vai trò người cao tuổi tại cộng đồng. Bên cạnh đó, cần có những chính sách khuyến khích, cơ chế đầu tư cho các trung tâm chăm sóc người cao tuổi. Tiếp tục đầu tư cho hệ thống y tế lão khoa cả về trang thiết bị y tế cũng như đội ngũ nguồn nhân lực để đáp ứng nhu cầu chăm sóc sức khỏe ngày càng cao của người cao tuổi. Ưu tiên đầu tư nguồn lực nhà nước và huy động nguồn lực xã hội phát triển các cơ sở cung cấp các dịch vụ xã hội cơ bản trong chăm sóc người cao tuổi.

Hệ thống chăm sóc sức khỏe cho người cao tuổi trên thế giới đều dựa vào các dịch vụ tư nhân để giảm gánh nặng cho nhà nước và xã hội. Vì vậy, Việt Nam nói chung và Đà Nẵng nói riêng nên học hỏi kinh nghiệm hoạt động và tổ chức các cơ sở chăm sóc người cao tuổi của các nước tiên tiến. Đà Nẵng cần tạo điều kiện, khuyến khích các doanh nghiệp tư nhân đầu tư vào các mô hình chăm sóc sức khỏe cho người cao tuổi; tổ chức hội nghị trao đổi kinh nghiệm từ những mô hình thực tế đã có hiệu quả; nêu lên những khó khăn, vướng mắc trong thực

hiện xã hội hóa công tác chăm sóc người cao tuổi, làm cơ sở đề xuất, sửa đổi cơ chế chính sách cho phù hợp.

Xã hội hóa công tác chăm sóc sức khỏe cho người cao tuổi

Người cao tuổi có công lớn trong sự nghiệp đấu tranh giành độc lập dân tộc và đóng góp nhiều kinh nghiệm của mình cho cộng đồng, gia đình và xã hội trong quá trình xây dựng đất nước. Vì vậy, bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe người cao tuổi như một quyền lợi, nghĩa vụ của mọi người, gia đình, cộng đồng và toàn xã hội. Tiếp tục tri ân những cống hiến to lớn của người cao tuổi, đồng thời khơi dậy lòng tự hào và động viên lớp người đi trước tiếp tục phát huy vai trò của mình đối với gia đình và xã hội, các địa phương cần đánh giá công tác chăm sóc sức khỏe cho người cao tuổi trên địa bàn, nhìn nhận rõ những mặt đã làm được và chưa làm được, những kinh nghiệm trong chăm sóc người cao tuổi tại cộng đồng.

Dù được Đảng và Nhà nước rất quan tâm nhưng điều kiện về tinh thần và vật chất của người cao tuổi còn nhiều khó khăn, cần sự chung tay, góp sức của toàn xã hội. Hiện nay, đã có những mô hình chăm sóc người cao tuổi thông qua công tác xã hội hóa nhưng chưa nhiều; vẫn còn những rào cản cho việc ra đời và hoạt động của các trung tâm chăm sóc người cao tuổi do cá nhân, tổ chức thành lập.

Phát huy tính tích cực, chủ động của người cao tuổi

Người cao tuổi cần đảm bảo giấc ngủ ngon; đảm bảo chế độ ăn uống, sinh hoạt điều độ, kết hợp với chế độ điều trị phù hợp với đặc điểm bệnh lý của người cao tuổi; hạn chế dùng bia rượu và chất kích thích; tập thể dục thường xuyên phù hợp sức khỏe và việc vận động của mình; luôn giữ tinh thần thoải mái; đọc sách báo, xem ti vi mỗi ngày để hạn chế giảm trí nhớ; cần đến các cơ sở y tế để thăm khám sức khỏe định kỳ 1- 2 lần/năm. Nhà nước cần tiếp tục có những chính sách khuyến khích sự tham gia đóng góp công sức, trí tuệ của người cao tuổi vào các hoạt động kinh tế - xã hội và giáo dục thế hệ trẻ, góp phần xây dựng đất nước ngày càng vững mạnh hơn.

5. Kết luận

Xác định công tác chăm lo đời sống vật chất và tinh thần cho người cao tuổi là nhiệm vụ hàng đầu, thời gian qua các cấp Hội người cao tuổi thành phố Đà Nẵng đã phối hợp triển khai nhiều chương trình, hoạt động, từng bước đáp ứng nhu cầu thiết thực của người cao tuổi. Thực tế hoạt động chăm sóc người cao tuổi ở Đà Nẵng đã chứng minh sự vào cuộc của các cấp, các ngành và toàn

xã hội đã tạo nên sức mạnh tổng hợp xây dựng nguồn lực chăm lo đời sống vật chất, tinh thần, sức khỏe cho người cao tuổi. Trong thời gian tới, Đà Nẵng cần tiếp tục quan tâm chăm sóc người cao tuổi thông qua việc phát triển hệ thống chăm sóc sức khỏe và đầu tư cơ sở vật chất phục vụ cho các hoạt động văn hóa, thể dục thể thao, vui chơi giải trí; đầu tư phát triển hệ thống an sinh xã hội trên địa bàn thành phố.

Tài liệu trích dẫn

- Cục Thống kê thành phố Đà Nẵng. 2021. Niên giám thống kê năm 2020 trên địa bàn thành phố Đà Nẵng.
- Hội Người cao tuổi thành phố Đà Nẵng. 2021. Báo cáo Hội nghị tổng kết công tác người cao tuổi nhiệm kỳ 2016-2021 và triển khai phương hướng, nhiệm vụ nhiệm kỳ 2021-2026.
- Hữu Long. 2020. Đà Nẵng: Chăm sóc người cao tuổi và thích ứng với già hóa dân số. <https://laodong.vn>.
- Mai Thảo. 2019. Chăm lo người cao tuổi. <https://baodanang.vn>.
- Quang Dũng. 2020. Lãnh đạo thành phố thăm người cao tuổi. <https://danang.gov.vn>.
- Quốc hội. 2009. Luật Người cao tuổi. <https://thuvienphapluat.vn>.
- Quỳnh Trang. 2020. Để người cao tuổi sống vui, sống khỏe. <https://baodanang.vn>.
- Tâm Trí. 2017. Đà Nẵng: Hiệu quả từ mô hình Tư vấn và chăm sóc sức khỏe người cao tuổi dựa vào cộng đồng. <https://giadinh.net.vn>. Cập nhật ngày 29/9/2017.
- Thanh Hà. 2019. Thành phố Đà Nẵng: Tạo sức mạnh tổng hợp chăm lo cho người cao tuổi. <https://ngaymoionline.com.vn>.
- Ủy ban nhân dân thành phố Đà Nẵng. 2022. Kế hoạch số 53/KH-UBND ngày 23/3/2022 thực hiện Chương trình hành động Quốc gia về người cao tuổi trên địa bàn thành phố Đà Nẵng giai đoạn 2022-2030.